

Glücklich, Julius

O zatykačích

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 123-127

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126545>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

O zatykačích ^a.

D XXX*.

Kdož by nechtěl práva vésti ^β pro kteroukoli summu a před kterým soudem přisouzenou anebo po právě stáném, nebyla-li by taková summa v času soudem vyměřeným a po stáném právu ve dvou nedělích dána, tehdy bude moci od toho soudu, při kterémž by mu se přisudek stal anebo stáné právo měl, list zatykací vzíti.

* *Nezměněn.*

a V B nad tím je připsánek Václava Budovce, z něhož stříznutím při nové vazbě zmizela většina první řádky, z níž lze vyčísti jen počáteční slova: Hoc vero continet(?) a potom následuje druhý řádek: traditam executoriam citationem duarum septimanarum est, sed a lata sententia 4 septimanarum huc pertinet O 19 O soudu purg. Viz připsánek Budovcův tam, u O 19. Po straně nadpisu v B připsáno V. Budovcem: 17.

β V B slova práva vésti jsou V. Budovcem podtržena a nad nimi nade-psáno: id est in rem agere.

D XXXI.

Kdož by chtěl listem zatykacím koho zatknouti, takto má se zachovati. Byl-li by ten, na kohož by zatykač vyšel, na hradích, tvrzech, v městech, v městečkách, ve všech neb kdekoli jinde buď na zboží krále J. Mti., panuov, rytířstva, měšťan neb na čímžkolivěk jiným zbožím, právě a gruntech postížen, že jedenkaždý hajtman krále J. Mti., pán, rytířský člověk neb hajtmané, úředníci neb zprávcové statkuov jich, rychtářové, když by toho požádáno bylo, aby zatčení učinil neb učinili, že jest povinen takovou osobu zatknouti a toho, kohož zatýká, slibem, ctí a věrou zavázati, aby se ode dne zatčení ve dvou nedělích purkrabí v moc na hrad pražský stavěl, a kdož by týmž zatykačem zatýkal podle práva, tomu každému má dáno býti XXX grošův českých. A pakli by ten zatykacího listu přijíti nechtěl, u kterého by ten, na koho by zatykač vyšel, nalezen byl, že má o to k tomu hleděti, kdož zatykače přijíti a zatknouti nechtěl. Než když jej zaváže ctí a věrou před tím, kdož jej zatýká, aby ve dvou nedělích od toho dne zatčení se postavil v moc purkrabí hradu pražského, a ^a ten, kdož by se po zatčení na hrad pražský postavil, toho zatčení prázen býti nemá, leč by jej purkrabě rukou dáním propustil. A purkrabě jemu na Černou věž hned jíti

kázati má a dotad jej tam držeti, až by tomu, proč jest zatčen, dosti učinil. Také nejvyšší purkrabě pražský aneb místo jeho držící nemá pouštěti ani roku přidávati bez vůle toho, kdož jest jej zatekl. Pakli by nejvyšší purkrabě pražský neb místo jeho držící roku jemu přidal bez vuole druhé strany, má to sám zaplatiti a tomu, proč se zatčení stalo, dosti učiniti. A jestliže by kdo chtěl se vyručiti na hotové peníze do dvou nedělí od nejvyššího purkrabě aneb místo jeho držícího, že to můž nejvyšší purkrabě neb místo jeho držící učiniti a jej na rukojmě dáti, kteříž by na svobodných dědinách zadosti (proč zatčení se stalo) měli. A jestliže by pak ten, na kohož by zatykač vzat byl, maje nějaký statek, v něm by se pokrýval, a ten, kdož jest zatykač naň vzal, k němu proto, že mu se v statku pokrývá, přijíti nemohl: tehdy bude moci (ač zdálo-li by mu se, zatykač k úřadu navrátic) právo na statek jeho vésti. A také zase, kdož by počal právo vésti, že může od práva vedení od toho, kterémuž by odporu a pūhonu se nestalo, pustiti a zatykač vezma, jím toho, na kohož přisudek neb stáné právo má, zatknouti. A kdož by statku neměl, než toliko v statku nájemným neb k bytu propoujčeným byl a v těch statcích před zatykačem se pokrýval, tak že by zatčen býti nemohl, tehdy má jemu zatykač do toho nájemného statku najméné skrze dvě hodnověrné osoby dodán býti, a on jest již tomu všemu, jako by zatčen a zavázán byl, povinen dosti učiniti. A tolikéz jestliže by žena v statku muže svého a muž v statku ženy své, též děti v statku otce a matě, aneb otec a matě v statku dětí svých před zatykačem se pokrývali, tím vším zpuosobem jako k těm, kdož v nájemným neb propoujčeným statku k bytnosti jsou, k nim se zatykačem zachováno býti má a oni tomu dosti učiniti povinni jsou tak, jakž se svrchu píše.

A měštěnin, pokrýval-li by se v domu svém kdežkoli tak, že by zatčen býti nemohl, tehdy ten, kdož by jej zatknouti chtěl, muož purkmistru a konšeluom toho města to oznámiti a oni, purkmistr a konšelé, mají jemu puovodu na něm práva toho dopomoci a jej buď sami neb skrze rychtáře zatknouti.

A co se stavu panského a rytířského, kteří domy v městech neb v městečkách šosovní mají a v nich by před zatykačem se pokrýval neb pokrývali, dotýče, tolikéz mohou v nich zatýkáni a na nich dopomáháno obyčejem svrchu psaným býti.

Kdož by se toho dopustil a zatykače od práva neb od toho, u koho by postižen byl, přijíti a slíbíti nechtěl a pryč odtud, jakžkoli ušel, ten každý aby již tím vším povinen byl, nač by se ten zatykač vztahoval, jako by zatčen a zavázán byl. A ode dne toho nepřijetí zatykače aby se byl povinen stavěti v moc nejvyššímu purkrabí pražskému neb místo jeho držícímu ve dvou nedělích pořád zběhlých. A jestliže by se kdo zatknouti nedal a se takového zatčení bránil a toho neb ty, kdož by jej zatýkati chtěli, bil, tehdy ten tudy odboj právu jest učinil. A na takového tím vším způsobem jako na odbojníka práva saženo býti má.

a Tu se v tisku 1564 počíná f. LIII^r. Na něm nahoře opět stříznutím při nové vazbě zmizela část nepochybně zajímavého přípisku Budovcova; zachovaná část zní: [pří]ročí v hodnejch příčinách dávat; tak již mému panu otci přes tři léta přiročí se dávat. Poněvadž otec Václava Budovce Adam Budovec zemřel r. 1585, nemohl býti tento přípisek napsán po tomto roce. Doleji mezi jinými marginálními přípisky V. Budovce jen obsah udávajícími, též realis actio quomodo in personale transfertur.

D XXXII*.

Kteráž by osoba ženského pohlaví zatčena byla, tolikéž se v moc nejvyššího purkrabí pražského neb místo jeho milosti držícího postaviti a nejvyšší purkrabě aneb místo jeho držící jí bytnost v klášteře sv. Jiří ukázati má. A ona aby tu tak dlouho (dokudž by tomu, proč jest zatčena, dosti neučinila) zuostala. A jestli by se také trefilo, že by která žena, jsouc s těžkým životem zatčena byla a v tom času slehla, tehdy po vyjití ode dne porodu jejího v šesti nedělích, potom ve dvou nedělích pořád zběhlých aby se postaviti (jakž vají dotčeno) povinna byla.

* *Nezměněn.*

D XXXIII*.

Kdož by zatčen byl a chtěl z neřádného zatčení obsílati, takové obeslání před úřad purkrabství pražského nedada dvěma neděluom ode dne zatčení projíti, vzíti a do téhož obeslání zejména příčinu neb příčiny doložiti a oznámiti má, aby obeslaný o tom věděti a proti tomu s potřebami svými hotov býti mohl. A soud purkrabský aby v tom^a nic jiného nesoudil než samo zatčení neřádné a pod tím pře znovu slyšeti a souditi nemá. Než byla-li by taková pře,

že by hodné a slušné příčiny toho purkrabě uznal, tehdy neb aby o to naučení v soudu zemském vzal, anebo toho na soud (rozváže příčiny) před Jich Mt. podal anebo před ten soud, kdež jest ta pře prvé slyšána a souzena byla, aneb odkud ten zatykač vyšel. A dokudž by ta pře o neřádné zatčení rozsouzena nebyla, do toho času a dále nic aby nejvyšší purkrabě neb místo jeho držící mohl straně roku přidati, odtahu v té při dalšího a zbytečného žádného nečině, než najdéle do najprv příštího soudu zemského aneb do toho soudu, od kteréhož to naučení bráti aneb té pře před ten soud podati by měl.

* *Nezměněn.*

^a *Ů rukou a po straně: D 16.*

D XXXIII *.

Kdož by z neřádného zatčení obeslal a neřádu nepokázal, neb obešlic od obeslání pustil, že má tomu, od kohož jest zatčen, pátý díl té summy (pro kterouž by byl zatčen) propadnouti, a z toho zatčení nemá propuštěn a vězení prázen býti, leč tu pokutu spolu s hlavní summou (proč jest zatčen) zaplatí. A pakli by očkoli jiného zatčení se stalo, že by se summy peněžité nedotýkalo, tehdy nad to, proč zatčen jest, má tomu, od kohož zatčen jest, deset kop grošuv českých pokuty dáti. A též také z toho zatčení nemá propuštěn býti, leč tu pokutu dá a zaplatí.

* *Nezměněn.*

D XXXV *.

Kdož by^a po zatčení aneb po zápisu pod závazkem cti a víry učiněným nepostavil se, ten nemá od úřadu k postavení napomínán býti. Než měl-li by hodné příčiny pro nemoc, vodu, oheň a vězení, že se stavěti nemohl, tehdy má to ve čtyřech nedělích od času nepostavení jeho k úřadu sám oznámiti a na schválení soudu purkrabství pražského pokázati. Pakli by toto neučinil a neoznámil aneb oznámie nepokázal, tehdy po vyjití těch čtyř neděl má od úřadu list nepoctivý na toho každého vydán býti a již na čest a víru nemá se takovému věřiti. A když v moc ouřadu takový dán k opatření bude, nejvyšší purkrabě pražský aneb místo jeho držící s ouřadem má takového do vězení do Daliborky dáti a z toho vězení

bez vuole druhé strany ho nepouštěti, leč tomu, proč zatčen jest^a aneb zápis na se udělal, dosti učiní.

* *Nezměněn.*

^a *tisk 1564 má leč . . . jest v závorkách.*

^a *V. Budovcem po straně v B: Nestavě se po zatykači po 2 nedělich doleji: zrádnejm zatykáním čest tratí.*

D XXXVI*.

Co se těch^a, kteří po zatčení aneb po zápisu cti a víry učiněným na věži cti a věrou zavázání bývají, dotýče, aby odtud nikterakž z věže dolův nescházeli a vězení toho prázni nebyli, leč by rukou dáním anebo z oust v uši od nejvyššího purkrabě pražského neb místo jeho držícího nebo od toho, komuž by purkrabě na místě svým úřad poručil, propuštěn neb propuštěni byli, anebo jim ke dskám neb k soudu, kdyby svou při měl (a jinak nic), jíti dopuštěno bylo. A jestliže by jináč kdo z věže sšel anebo z toho vězení bez vuole purkrabí a úřadu aneb věritele svého vyšel, že takový do Daliborky vzat a tam držán býti má dotud, dokudž by tomu, proč jest zatčen aneb zavázán, dosti neučinil

Než kteříž by pro židy seděli^b, ti budou moci choditi v domu úřadu nejvyššího purkrabě pražského až po vrata. Však kteří na věži seděti budou, z těch jeden den jeden a druhý den druhý a tak pořádkem pro jídlo a pití budou moci do hradu a do domu v hradě odjíti a zase hned (vezmouce sobě jídlo a pití) na věž jíti. A nebyl-li by než toliko sám jeden na věži, tehdy každého dne pro jídlo a pití bude moci do hradu a do domu v hradě scházeti, a vezma sobě jídlo i pití, zase hned má na věž jíti, z hradu ven nevycházeje.

* *Nezměněn.*

^a *V. Budovcem po straně v B: z vězení jak se choditi nemá.*

^b *V. Budovcem po straně v B: pro židy sedící.*

O promlčení práva^a.

D XXXVII.

Kterýkoli^a člověk^a drží dědictví některé nebo zboží, kteréžkoli v království českém v pokojném držení za krále Václava slavné paměti, též nyní i potom za tři léta a osmnácte neděli bez nároku,